Anul LXIV. Sibiiu, Sâmbătă 4/17 Iunie 1916. Nr. 57.

Telegraful Roman.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipogr. arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei »Telegrafului Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil rândul cu litere garmond.

Dr. Ilarion Puşcariu.

Zilele trecute Academia Română a ales pe veneratul nostru vicar arhiepiscopesc membru onorar, şi astfel Dr. Ilarion Puşcariu va figura de aci încolo alături de ilustrii istorici străini J. Bury şi K. Lamprecht.

O alegere mai nimerită decât aceasta nu s'a putut face, şi înalta distincţie de care a împărtăşit Academia pe Dr. Ilarion Puşcariu, este bucuria cea mare ce ni s'a făcut nouă în zilele acestea atât de triste şi tulburi. O viaţă lungă, plină de jertfă şi abnegare, rodnică şi sfinţită prin grija ce pururea a stat strajă lângă micul băiat, ca şi lângă bărbatul matur, chemat la un rol atât de frumos în viaţa noastră bisericească, şi-a aflat încoronarea ei şi prin oficialitate.

Unanimitatea cu care a fost ales noul membru onorar al „Academiei", ne arată marea consideraţie de care se bucură părintele arhimandrit şi dincolo de munţi. La noi este mai mult decât atâta, noi îl încunjurăm cu iubirea şi veneraţia sinceră, de care se împărtăşesc aşa de puţini din conducătorii noştri de astăzi.

Dr. Ilarion Puşcariu nu este numai bărbatul şcolii şi al bisericii, nu este numai istoricul fecund, ci dânsul este pentru noi purtătorul unui steag, căruia i se închină astăzi atât de puţini şi pe care îl urmează şi mai puţini. Membru din vechea gardă glorioasă a celui mai mare dintre mitropoliţii noştri, Puşcariu este astăzi păstrătorul tradiţiunii şaguniene.

Crescut în sânul unei familii preoţeşti dela sate, Puşcariu din fragede tinereţe a primit sărutarea sfântă a grijii, şi grijile şi năcazurile i-au fost cei mai credincioşi soţi în întreaga sa viaţă laborioasă.

Stăruitor însă şi plin de energia şi vigoarea sufletească, ce l-a caracterisat totdeauna, şi-a urmat drumul său, — până prin munca sa proprie şi prin calităţile sale alese ajunge a fi secretarul lui Andreiu Şaguna.

Şi-a servit credincios pe mitropolitul său şi biserica sa; a profesat ideile sale şi de pe catedră, aproape un deceniu întreg, scriind şi manuale de mare valoare, întrebuinţate şi astăzi în institutele noastre de învăţământ. Studiul său predilect, istoria, l-a făcut să-şi iubească şi mai mult neamul şi biserica cu acel foc sacru, care nu se manifestă la adunări de bâlciu cu mult sgomot şi multă îndrăsneală, ci arde liniştit în sufletul omului ce din muncă trăieşte pentru muncă, din iubire pentru iubire. N'a fost instituţie culturală, la care să nu fi fost membru, n'a fost faptă mare în viaţa noastră naţională, la care să nu fi luat şi el parte. Incă de tânăr profesor înfiinţează cu câţiva prieteni foiţa „Telegrafului", încercând astfel a răspândi cât mai bine cultura în cercurile preoţimii noastre. Cu nu mai puţin devotament s'a pus apoi în serviciul „Asociaţiunii" noastre, al cărei vicepreşedinte a fost ani dearândul.

In decursul studiilor sale istorice, fie că adună cu pietate documente, — publicate apoi în două volume, — despre limba şi trecutul nostru, fie că urmăreşte începuturile şi desvoltarea mitropoliei noastre, două lucruri i se lămuresc tot mai bine: naţionalitatea şi ortodoxismul. Neamul său şi biserica sa strămoşească sânt cei doi stâlpi, pe care îşi razimă el concepţia sa de viaţă; pentru neam şi pentru biserică a jertfit el tot ce i-a stat în putinţă. Şi nu totdeauna i-a răsplătit acest neam după cuviinţă!...

Când însă valurile murdare ale egoismului au înăbuşit tot mai mult idealismul în viaţa noastră naţională şi au pătruns tot mai mult şi în biserică, părintele arhimandrit Puşcariu a rămas idealistul din vremea lui Şaguna; şi-a urmat calea pe care o ştia că este cea adevărată, şi ca o stâncă de care se sparg talazurile înspumate a rămas reprezentantul hotărât al ideii, că biserica este mai presus de oameni şi trebue să fie ţinută sfântă şi fără de prihană. De câteori îl vor fi încercat desiluzii, de câteori îşi va fi adus cu înduioşare aminte de vremurile, când şi-a început activitatea sa, când altfel se preţuia munca şi când trecea şi prin biserica noastră un suflu eroic! Dar a avut totdeauna o mângâere: munca, munca liniştită şi modestă, roditoarea, sfânta muncă tăcută, ce nu aşteaptă răsplată şi nu cunoaşte reclama. N'a ştiut să-şi scoată în evidenţă nici când lucrările sale, nici n'a umblat după aceasta. A muncit de dragul muncii. Cine se adânceşte însă în cărţile sale de conţinut, fie literar, fie istoric, acela va şti aprecia mai bine munca săvârşită de părintele arhimandrit, care în 1881 nu urmă chemării la universitatea dela Cernăuţi, numai ca să poată lucra aici, und aveam atâta nevoie de bărbaţi devotaţi.

Am ajuns acum la o epocă de decădere în viaţa noastră bisericească. Va trebui să ne ridicăm iarăş, să scăpăm tot ce este bun în neamul nostru de germenul putrejunii. Cei tineri trebue să perpetuăm, fiecare la locul său şi după darurile cu cari l-a înzestrat natura, tradiţia de muncă culturală a lui Şaguna. Arhimandritul Puşcariu ne arată calea; el ne leagă de trecut. Dânsul este figura luminoasă ce ne dă pilda de urmat. Azi, când toate „celebrităţile" noastre simt nevoia imperioasă de a-şi trece în revistă din când în când operele lor ştiinţifice, enumărând toate articolele şi articolaşele publicate prin cele reviste şi ziare, spre a spori astfel numărul „volumelor", — astăzi avem mai mult de cât oricând trebuinţă de a ne orienta după oamenii de adevărată valoare.

Noi n'avem diplome de împărţit: dar să-i urmăm exemplul! Aceasta este datoria noastră şi aceasta este cea mai frumoasă răsplată ce o putem da noi venerabilului membru onorar al „Academiei Române".

R. Cândea.

Noul guvern italian. Regele Victor Emanuel a sosit dela cartierul general la Roma, unde a primit mai întâi în audienţă pe Salandra, demisionatul ministru-president, apoi pe presidentul senatului şi pe presidentul camerei, şi pe urmă pe Boselli, pe care l'a încredinţat cu formarea noului cabinet italian. Nu se ştie încă, dacă Boselli a primit însărcinarea ce i-s'a dat şi peste tot dacă îi va succede se formeze un guvern naţional, sprijinit de toate partidele din parlament, cu escepţia socialiştilor, cari contrari fiind războiului, nu pot face parte din guvernul, care are misiunea se continue războiul. Boselli a mai fost în cinci rânduri ministru-president italian.

Activitatea trupelor austro-ungare.

In ziarul *Corriere della Sera* corespondentul de război, Arnoldo Fraccaroli, face o descriere sugestivă şi dramatică a formidabilei ofensive a trupelor austro-ungare dintre Adige şi Brenta:

«Artileria austro-ung. avea o misiune uriaşă. Un uragan de proiectile, de toate calibrele ce pare că nu voeşte să conteneaşcă, s'a năpustit de Luni, 15 Mai, asupra liniilor noastre. Peste 10.000 de tunuri caută să zdruncine, pe un front de 41 de kilometri, zidul de fier ce-l formează armata noastră, scuturând cu putere porţile ce duc în Italia, spre a deschide calea trupelor austriace. O furtună imensă şi neîndurătoare, proiectilele vin din toate părţile în snopi deşi, cu o furie nimicitoare, cu o intensitate şi o putere neîntreruptă, care sfarmă şi zdrobeşte totul. Tranşeele noastre avansate n'au putut opune rezistenţă îndelungată unui asemenea foc continuu. Dar soldaţii italieni au făcut mai mult de cât a rezista.

Nici o tranşee nu mai servea de adăpost, totul era nivelat, zdrobit, fărămiţit, totuşi oamenii rezistau.

Focul artileriei austro-ungare în acea zi memorabilă era aşa de zdrobitor, că chiar dacă liniile ar fi fost şi mai puternic fortificate decât erau ale noastre, ar fi fost distruse. Vârfurile de munte, zidurile de stâncă, luau sub focul artileriei duşmane cu totul alt aspect, atât erau de scormonite şi de brăzdate de proectile de toate calibrele dela artileria de munte şi până la cele mai grele tunuri de asediu, tunuri de 305, 380 şi 420 de milimetri. Un tun de 420 de milimetri trăgea de pe Costa Alto în sectorul Asiago — calibru s'a putut indentifica după ţandără. Un al doilea tun de acelaş calibru venind dinspre Folgario, a distrus dintr'odată o treime din localitatea Rovereto. In noaptea de Duminecă spre Luni artileria austro-ungară a început să bubue dela Rovereto până la Borgo în Valea Sugana. A fost o bombardare extrem de intensivă şi continuă. Duşmanii împănase toate vârfurile şi văile cu tunuri. Timp de două luni de zile s'au transportat mereu cu drumul de fier trupe şi material de războiu spre Trentinul de jos şi până la staţiunea Calliano la nord de Rovereto. Pregătirile îşi dădeau roadele.

Bombardarea era generală şi a început dintr'odată cu o violenţa extremă. Aeroplanele austro-ung. zburau deasupra poziţiunilor noastre şi cu aparatele radiotelegrafice pe care le aveau pe bord, transmiteau rezultatul bombardărei. Trei aeroplane care au apărut în prima zi deasupra platoului Sette Comuni dirijând tirul unui mare tun de v por de 380 de m. m., care trăgea la intervale de două zeci de minute câte cinci focuri de surprindere asupra părţei locuite a localităţei Asiago.

Bombardarea cea mai violentă a avut loc Luni 15 Mai în valea Lagarinei, în regiunea Col Santo şi a Platourilor Folgaria, o adevărată ploaie de proiectile de toate calibrele. Tranşeele noastre avansate erau zdrobite ca sub lovituri de ciocan. Dar, o minune! soldaţii rezistau. Deşi nu mai aveau la drept vorbind tranşee, ei nu-şi părăseau posturile.

Poziţiunea noastră semăna cu un infern.

După ameazi, după această formidabilă pregătire de artilerie, infanteria austro-ungară porni la atac. Soldaţii înaintau în masse strânse. Ei se desfăşurară simultan dela Adige până în Valea Sugana, procedaţi de o coloană de foc...

Dinspre panta crestei Zugna Torta, care se termină lângă Adige la nord de Rovereto coloane formidabile de trupe austro-ungare înaintează spre a răsturna liniile noastre...

In răstimp bombardarea continuă a zdruncina prima noastră linie de tranşee. Nu mai rămasese nici o tranşee, şi totuşi alpinii continuau a se apăra cu înverşunare, deşi ameţiţi de un foc de douăsprezece ceasuri. Luptătorii avantposturilor din faţa văei Terragnolo sunt alpini, cari nu vor să se dea bătuţi. Ei întreprind un contra atac teribil cu baioneta, resping de trei ori pe agresori, le rup liniile, dar austro-ungarii sânt mulţi.

Alpinii încercară să dea o lovitură supremă, spre a se libera. Mai sânt, e drept, puţini. Dar aceşti puţini cari au mai rămas, se reped cu baioneta înainte asupra soldaţilor austro-ungari, îi resping pe pantă, şi de acest moment se folosesc şi noştri, spre a se retrage dela Alp Nulegno la Soglio d'Aspio. Ei se stabilesc aici, plini de ardoare ofensivă. De pe ieşitura dela Nuleşna şi Soglio d'Aspio de pe pământul cucerit, la o înălţime de 1500 până la 1900 de metri nu se vede decât o massă de foc. Tranşeele inimice nu sânt decât la o distanţă de jumătate kilometru unul de altul. Artileria austro-ungară bombardează de zece ore poziţiunea noastră cu proiectile explozive.

Şi pe când duşmanii pr mesc din nou ordinul de atac, artileria lor bombardează necontenit întreaga regiune. Austro-ungarii ţâşnesc din toate părţile. Munţii şi văile sânt inundate de dânşii. Ei se concentrează în faţa lanţului de munţi, vechea graniţă, care închide drumul spre valea de sus a Astahului. Trecătoarele sânt apărate cu îndârjire... Cadavrele cad ca snopii în vale. Dar rezervele înaintează mereu, sânt întărite necontenit şi împinse veşnic înainte. Sgomotul luptei e acoperit de comanda ofiţerilor, transmisă cu un fluerat strident. Ear pe Alpii obosiţi par'că de atâta luptă, se lasă în sfârşit noaptea neliniştită».

Din România.

Societatea pentru educaţiunea cetăţănească.

In România s'a înfiinţat o societate, care trebuea de mult înfiinţată, şi căreia nu putem decât să-i dorim zile îndelungate şi succes desăvârşit întru ajungerea scopului frumos pe care-l urmăreşte. E societatea pentru *educaţiunea cetăţenească*, pusă sub îngrijirea şi conducerea Prelaţilor şi a altor înalţi dignitari ai ţării româneşti, cari i-au simţit necesitatea. Părţile mai însemnate din statutele acestei societăţi, din care am dori se facă parte toţi oamenii de bine, cu tragere de inimă pentru prosperarea statului român, sunt următoarele:

Art. 1. Se înfiinţează în România cu sediul principal în Bucureşti şi cu durată nelimitată o societate cu numele: „*Societatea pentru educaţiunea cetăţenească*".

Art. 2. Societatea are drept scop:

I. Formarea şi desvoltarea educaţiunei cetăţeneşti:

a) prin cunoaşterea şi îndeplinirea datoriilor şi respectarea drepturilor statutului, societăţei, familiei şi ale omului.

b) prin observarea şi aplicarea legilor şi măsurilor, cari garantează existenţa şi bunul mers al statului şi poporului român.

c) prin formarea minţii şi a caracterelor, prin întărirea patriotismului şi spiritului de sacrificiu, prin desvoltarea sentimentelor de justiţie şi umanitate, prin desvoltarea credinţei religioase, prin cultivarea tradiţiunilor, prin înălţarea sufletului şi fortificarea trupului şi în genere prin adoptarea şi desvoltarea oricărei idei de bine şi oricărui sentiment de natură a întări fondul moral al societăţii româneşti.

d) prin încurajarea şi răsplata muncei cinstite, a talentelor reale şi prin deşteptarea tuturor energiilor naţionale.

II. Combaterea şi prevenirea relelor sociale infiltrate sau pe cale a se infiltra în clasele societăţei româneşti, cum ar fi luxul, mituirile, concubinagiul, calomnia şi în genere toate acele rele, al căror pericol e mai iminent şi care sapă temelia edificiului moral, pe care se reazămă însăşi existenţa statului şi poporului român.

III. Asistenţă pentru cei nepăstuiţi şi nedreptăţiţi.

IV. Contribuirea pentru menţinerea presei la nivelul care să-i asigure prestigiul.

Art. 3. Mijloacele mai principale, — cu excluderea desăvârşită a politicei de partid din societate, — pentru ajungerea acestui scop sunt:

I. Prepararea de studii, referate şi propuneri de proecte de legi, — popularizându-le şi prin presă, — cari se vor prezenta guvernului în toate chestiunile cari privesc scopul societăţii şi unde concursul organelor de stat e necesar, sau indispensabil.

II. Propagandă prin grai şi prin scris:

a) prin ţinerea de conferinţe publice;

b) prin articole de ziare şi reviste;

c) prin publicarea de broşuri, înfiinţându-se „*biblioteca societăţii*";

d) prin fundarea unui ziar cât mai răspândit şi cât mai eftin, care, sustras dela orice influenţă politică de partid, să servească nu numai de propagandă pentru realizarea scopului societăţii, dar să îndeplinească şi cerinţele ziaristice de a interesa publicul cetitor.

III. Sprijinirea, tipărirea, premierea şi răspândirea oricărei scrieri de natură a înlesni ajungerea scopului societăţii.

IV. Acordarea de premii, insignii şi distincţiuni pentru fapte de deosebită virtute cetăţenească.

V. Contribuiri la regenerarea poporului şi la aceea a claselor conducătoare, prin scoaterea la suprafaţă din massa cea mare ţărănească, ca şi din cea orăşenească, a tinerilor meritoşi şi talentaţi, pentru care scop societatea:

a) Va acorda prin concurs burse şi ajutoare cât mai numeroase pentru diferite ramuri de învăţământ, sau meserii, copiilor de ţărani şi de orăşeni muncitori, cari au absolvit cu mare succes şcolile primare.

b) Va înfiinţa internate pe la autorităţi, instituţiuni, etc., pentru a acorda şi ele astfel de burse sau ajutoare.

c) Va înfiinţa internate în capitală, ca şi în oraşele de reşedinţă, pentru a veni în ajutorul copiilor meritoşi de ţărani şi de orăşeni muncitori, ce urmează diferite ramuri de învăţământ sau meserii, educându-i în principiile de a deveni oameni folositori societăţii şi ţărei.

d) Va înfiinţa, sau va contribui la înfiinţarea de şcoli de adulţi, în cari pe lângă cunoştinţele generale strict necesare se vor ţinea cursuri şi cu privire la principiile formulate în programul de activitate al societăţii.

VI. Popularizarea cunoaşterei tuturor pedepselor prevăzute de legi contra faptelor de mituire, beţie, calomnie, etc.

VII. Conlucrarea armonioasă cu toate societăţile din ţară, al căror scop intră în programul de activitate al societăţii pentru educaţiunea cetăţenească.

Art. 4. Pot deveni membri ai societăţii Românii de ambele sexe, cari cer înscrierea şi aderă la statutele de faţă.

Art. 5. Membrii societăţii sunt toţi activi, şi plătesc o cotizaţie anuală de lei 2, 5, 10, 20, 50, 100 şi mai mult, după voinţa şi putinţa lor. Ei primesc numele de „Donatori" dacă plătesc o cotizaţie anuală de cel puţin 300 lei, sau dacă donează societăţii odată pentru totdeauna cel puţin 2000 lei.

Pentru donaţiuni mai mari se înfiinţează fonduri speciale pe numele donatorului, sau pe al celui indicat de el.

Pentru donaţiuni mai mici se va ţinea asemenea un registru special, în care va fi trecut numele donatorilor.

Se va conferi titlul de „*Membru de onoare al Societăţii*" numai acelora, cari vor aduce servicii extraordinare pentru realizarea scopului Societăţii. Acest titlu se va conferi numai de congres, cu majoritatea absolută a voturilor, după propunerea a cel puţin trei sferturi din membrii comitetului de direcţie.

Art. 9. Organul de conducere al societăţii este comitetul de direcţie cu sediul în Bucureşti, iar organele de executare sunt:

a) Centrele din Bucureşti şi Iaşi;
b) Secţiile judeţene;
c) Secţiile de ocoale şi comunale.

Comitetul de direcţie dând publicităţii dispoziţiunile mai importante din statutele societăţii, cari pun în evidenţă scopul urmărit şi mijloacele ei de activitate, are convingerea, că societatea va fi sprijinită de toţi bunii Români, prin adesiunea şi înscrierea lor ca membri, pentru ca dorinţele exprimate în statute să se realizeze în interesul superior al ţării şi neamului românesc.

Adesiunile se trimet „Comitetului Direcţiei" la Universitatea din Bucureşti, unde îşi are sediul, arătându-se:

1) Numele şi pronumele. 2) Profesiunea. 3) Quantumul cotizaţiei (după voinţă) sau donaţiei. 4) In ce mod şi în ce direcţie voeşte aderentul să lucreze, pentru a da un concurs mai eficace societăţii.

Comitetul de direcţie:

Conon, Mitropolitul primat al României, *Pimen*, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, *Teodosie*, Episcop al Romanului, *Nifon*, Episcop al Dunării de jos, *Calist*, Episcop al Argeşului, *Dionisie*, Episcop al Buzăului, *Nicodem*, Episcop al Huşilor, *Sofronie*, Episcop al Râmnicului Noul Severin, *G. N. Bagdad*, Primul Preşedinte al Inaltei Curţi de Cassaţie şi Justiţie, *Petre Poni*, Fost Ministru, Membru al Academiei Române, General *Gr. Crăiniceanu*, Fost Ministru de Răsboi, Membru al Academiei Române, *Manolescu C. R.*, Preşedinte la Inalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi Preşedintele Consiliului superior al Magistraturii, *Scarlat Popescu*, Procuror General al Inaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, *At. C. Kivu*, Consilier onorific al Inaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie. *I. Atanasiu* Rectorul Universităţii din Bucureşti, *I. Carabatescu*, Preşedintele Consiliului superior de Agricultură, *Al. Crăsnaru*, Membru al Consiliului superior administrativ, *Oscar Niculescu*, Primul Presedinte al Curţii de Apel din Bucureşti, *C. Climescu*, Profesor universitar, Fostul Rector al Universităţii din Iaşi, *I. Burada* Profesor universitar, Fost Prim-Presedinte al Curţii de Apel din Iaşi, *Emanuel Cernătescu*, Consilier la Curtea de Apel din Iaşi, *Dr. G. D. Creangă*, Fost Secretar General al Ministerului de Industrie şi Comerciu, Fost Director al Statisticei Generale din Ministerul Finanţelor, Profesor universitar.

Răsboiul.

Pe la Boian şi pe la Cernăuţ trupele noastre au respins atacurile ruseşti. Ruşii au atacat cu vehemenţă şi pe la Baranovici, de şapte ori după olaltă, dar au fost respinşi cu perderi mari.

La frontul italian şi în Balcani nu s'a întâmplat nimica mai insemnat.

La frontul dela apus au avut Englezii succes într'un loc, luând dela Germani o parte din posiţiile nouă. Intr'alt loc au bătut Nemţii pe Francezi, luându-le posiţiile şi 800 prisonieri, cu 27 ofiţeri şi 15 mitrailere.

Din telegramele primite astăzi aflăm următoarele:

Lupta dela Baranovici a fost foarte grea. La ea au participat trupe germane şi austro-ungare. S'a distins mai ales *regimentul de infanterie 31 din Sibiiu*, compus în majoritate covârşitoare din Români.

La Boian şi la Cernăuţ nouele atacuri ruseşti au fost respinse. Artileria noastră puşcând pe deasupra de Cernăuţ a împedecat duşmanul se treacă peste râul Prut. Pe linia Horodenka-Snyatin duşmanul a înaintat puţin. Pe celelalte locuri atacurile duşmanului au fost toate respinse, cu toate că Ruşii au aruncat în foc divisiuni noue.

La frontul italian au fost atacuri vehemente, pe cari în mare parte le-au respins trupele noastre. Pe unele locuri lupta e însă în curgere încă. Asupra gărilor din Padua şi Verona ai noştri au aruncat bombe din aeroplane. La frontul dela apus e foc viu de artilerie pe întreaga linie.

Dela sate.

Sfinţirea şcoalei din Panic.

Prin sfinţirea şcoalei nouă din Panic (la 21 Mai, Constantin şi Elena), s'a aprins o nouă lumină în marele policandru ce trebue să lumineze Ardealul, s'a ridicat un nou altar de lumină, care să destrame întunerecul minţii, de unde să se propoveduiască cuvântul adevărului, de unde să se înveţe dragostea pentru limbă, lege, neam şi glie strămoşească, s'a deschis un nou isvor de tămăduire a sufletului şi a trupului.

Serbarea atât de modestă din comuna aceasta, aşezată nu departe de Cluj, are o mare însemnătate culturală, dacă te gândeşti la razele de binecuvântare ce aduce şcoala, şi când te gândeşti la numărul şcoalelor din acest ţinut, — pe cari vânturile duşmănoase le-a rărit atât de mult — şi la starea foarte înapoiată a ţăranului de aici.

P. O. domn comisar protopopesc, Dr. Nicodim Cristea, care a fost întâmpinat la gară de învăţătorul Const. Iencică, a săvârşit actul sfinţirii, fiind ajutat de parohul local, Vasile Teotelecan. In sala împodobită cu verdeaţă poporul a ascultat cu evlavie slujba înălţătoare. După stropirea poporului cu apă, domnul comisar Dr. Nicodim Cristea a rostit o vorbire frumoasă, despre rostul şcoalei în lupta neamului nostru pentru lumină. A vorbit cu căldură, cu pricepere, cu însufleţire, ilustrând tot cu pilde vii, grăitoare, ca să poată pricepe şi minte-a nedisciplinată a ţăranului; a fost un model de vorbire pentru ţărani, cum rar poţi să auzi. Feţele ţăranilor înduioşaţi, cari scăpau de sub gene câte-o lacrimă, spuneau aceasta.

După domnul comisar Dr. N. Cristea, ia cuvântul părintele V. Teotelecan şi făcând istoricul şcoalei, le aminteşte oamenilor, că la 1909 fiind declarată şcoala veche ca necorespunzătoare după lege, oamenii nefiind luminaţi din partea conducătorilor mici şi mari, au hotărât într'un moment de uitare de sine, că abzic de susţinerea şcoalei. Oamenii mai târziu înţelegând greşala ce au făcut, hotărăsc la 1911, că pun cu toţii umăr la umăr, ban lângă ban şi ridică şcoală nouă, care este astăzi una din cele mai frumoase în împrejurime. Bucuria noastră astăzi după atâta strădanie, e mare — spune părintele, — totuşi nu e deplină, căci puterea satului, 140 voinici, lipsesc dela acest praznic. Gândul nostru îi însoţeşte şi le dorim tot binele, iar copiii lor, scriindu-le, le vor comunica că străduinţa lor e răsplătită.

Părintele Vasile Teotelecan are mult merit la reînvierea acestei şcoli. Prin stă-

FOIŞOARA.

Episcopia Geoagiului de sus şi mănăstirea dela Râpa-Rimeţului.

De preotul *Ioan Dăncilă*.

Cine se ocupă cu cercetarea trecutului bisericii româneşti din Ardeal şi Ungaria, întâmpină dela început o mare greutate, din lipsa de isvoare istorice mai înbelşugate, privitoare la această biserică, care împrejurare împiedecă urmărirea sigură a dezvoltării bisericii în decursul mai multor veacuri. Din cauza lipsei de informaţiuni istorice s'au făcut în timpul din urmă atâtea ipoteze greşite, cari s'au sfărâmat la cea dintâi descoperire de documente nouă. Alte, cari mai sunt, cu timpul încă vor fi delăturate, refăcându-se astfel nu numai cu informaţiune nouă întreaga istorie a bisericii noastre de aici, ci şi prin o nouă înţelegere şi explicare a documentelor descoperite.

Lipsa de informaţiune provine din două cauze: Intâi din situaţia de drept pe care a avut-o poporul român în ţara aceasta după venirea Ungurilor. Se ştie că la început, ca băştinaşi, Românii s'au bucurat de aceleaşi drepturi cu noii cuceritori, şi numai mai târziu au devenit iobagi, popor «tolerat» care să nu-şi aibă documente contimporane, unde să se vorbească despre faptele sale.

Dar cu toate aceste împrejurări grele, în cari am fost nevoiţi să trăim, totuşi unele documente s'au păstrat, privitoare la trecutul bisericii noastre. Dacă nu le cunoaştem nici astăzi, pentru a le putea utiliza, aceasta se datoreşte faptului unei organizaţiuni sociale anormale, în care omul de ştiinţă, — istoricul, care ar putea aduna toate informaţiunile privitoare la acest trecut bisericesc, — e silit să trăiască în condiţii de viaţă aşa de îndepărtate de preocupaţiile sale ştienţifice, încât nu-i rămâne timp să se mai ocupe cu studiul său predilect, pentru care e pregătit şi prin care ar aduce foloase reale ştiinţii româneşti; dând îndrumările cuminţi şi sigure pe cari numai un învăţat solid, care zi de zi a trăit în intimitatea trecutului şi a urmărit viaţa neamului său din cel mai îndepărtat început până în zilele de astăzi, le poate da, având conştiinţa deplină despre responsabilitatea sa înaintea urmaşilor drepţi şi nepărtinitori.

Când arhivele comitatelor şi ale particularilor, în deosebi ale nobililor unguri şi cele publice, vor fi cercetate cu pricepere şi minuţiositate, desigur se va scrie o nouă istorie a bisericii româneşti din Ardeal şi Ungaria, răzimată pe sumedenia de alte izvoare, cu atâtea lămuriri nouă şi interesante, ce zac acum în cimitirul acestor arhive şi biblioteci. Până atunci însă vor trece mulţi ani.

* * *

O oarecare organizaţiune, fie şi într'o formă mai puţin desvoltată, a avut biserica noastră încă din cele mai vechi timpuri, deşi trebue părăsită cu totul şi pentru totdeauna teoria că am fi avut 15 episcopi şi Mitropoliţi începând cu formarea poporului român.* Astăzi critica istorică şi pătrunderea adâncă în tainele trecutului a adevăraţilor oameni de ştiinţă a delăturat această teorie, care s'a format mai mult din o interpretare greşită a documentelor, a care s'a mai adaugat şi puţin naţionalism rău înţeles, contrare adevărului istoric.

Cu timpul organizaţia aceasta primitivă, pentrucă o organizaţiune oarecare a esistat dela început, s'a întărit aşa de mult, încât şi Papa, căpetenia bisericii apusene, se puse pe gânduri, după cum ne arată o scrisoare a Papei Grigorie al IX-lea din 1234 către regele Ungariei Bela al IV-lea, în care zice că nişte pseudo-episcopi, cari ţin ritul grecilor şi mulţi Unguri şi Saşi (Theutonii) şi alţi catolici, trec din regatul Ungariei, ca să locuiască cu dânşii şi aşa făcându-se un popor cu Românii despreţuiesc pe episcop şi primesc dela dânşii prezisele misterii întru mare scandal al catolicilor şi întru multă scădere a credinţei creştineşti».[1]

Prin urmare, la această dată, Românii aveau episcopi şi organizaţiune bisericească aşa de puternică, încât atrag la *ortodocsism* pe Unguri, Saşi, şi alţii din regatul Ungariei. Numirea de *pseudo*-episcopi nu trebue să *ne seducă, că* doar aceştia *n'ar fi fost adevăraţi* episcopi *canonici; biserica* apuseană totdeauna aşa a *numit* pe episcopii ortodoxi, deşi de fapt ea e biserica schismatică, căci ea s'a desfăcut dela adevărata credinţă ortodoxă. Aceşti episcopi ai Românilor se sfinţiau la marile centre bisericeşti dela dreapta Dunarii: Vidin, Silistra, Vicina, şi de aici venind în mijlocul Românilor şi locuind prin diferite mănăstiri de lemn, îndeplineau necesităţile sufleteşti ale credincioşilor lor, între cari se aflau, după cum am văzut, şi Unguri şi Saşi, a căror trecere la ortodoxie neliniştea şi pe Papa Grigorie.

Afirmaţiunea istoricilor uniţi că biserica românească n'ar fi avut o organizaţiune cu episcopi canonici în fruntea ei, n'are nici un temeiu, dovadă faptul, că în veacul următor, la 1360, întâlnim în ţara Haţegului un scaun de judecată, din care făceau parte pe lângă 12 cneji, 6 ţerani români şi 6 *preoţi* între cari şi un *protopop*: Petru, din Ostrov, sat lângă Hunedoara.[1]

* Nu Românii i-au avut, ci *biserica orientală*, la care aparţineau şi alte neamuri, chiar şi Maghiarii, după descălecarea lor în patrie nouă. *Redacţiunea.*

[1] *Magazinul istoric pentru Dacia*, Bucureşti III, 1846, p. 120

[1] *A Hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat évkönyve*, Budapest, 1882 pp. 60—62 cf. Silviu Dragomir, în *Revista teologică*, Sibiiu, V (1911) no. 19—20 p 531 şi urm.

ruinta continuă a luminat poporul să înţeleagă, că astăzi cine n'are carte, n'are nici parte de-o viaţă omenească. Epitropii *Ion Marc* şi Vasile Dine alui Zaharie, merită apoi toată lauda pentru administrarea cinstită a averii în decursul ridicării şcoalei.

La 3 ore d. a., s'a ţinut primul examen în şcoala cea nouă, presidat de d. *Dr. N.* Cristea. Examenul acesta (cu cl. I şi II.) a fost o nouă dovadă pentru popor, de ce folos este scoala. Răspunsurile frumoase, limpezi ale micuţilor şcolari, într'o românească curată, dulce, curgătoare, (lucru rar în jurul Clujului), erau urmărite de părinţii elevilor cu atenţiune şi le sălta inima de bucurie, când auziau ce lucruri frumoase ies din guriţa copiilor.

Examenul acesta ne arată că pentru a trezi dragoste, alipire pentru şcoala românească, învăţătorul trebue să-si iubească cariera, să nu se considere de simplu lefegiu, ci de factor al neamului.

Spiridon.

Pentru orfelinat.

Eroii noştri de pe câmpul de răsboi continuă a-şi trimite şi ei obolul pentru fondul orfelinatului din Sibiiu. Astfel dela regimentul 23 de honvezi a sosit la cassa consistorială suma de *97 coroane*, colectate prin sergentul *Octavian Sumea* dela următorii:

Nicolae Călăraş, sergent major 20 coroane. Octavian Sumea, sergent, Costică Goaneşiu, sergent, Alexie Piso, sergent, şi Ioan Glieş, soldat, câte 10 coroane. Iosif Oana, soldat, 6 cor. Antonie Glieş şi Nicolae Neamţ, soldati, câte 5 cor. Gustav Dolmer, corporal 3 cor. Rancea, sergent major, Simeon Voina, Lazar Voina, Simeon Băluş, Ştefan Erhu, Ioan Tăunean, George Nicula, Ştefan Camja, soldati, şi Ioan Radler, corporal, câte 2 coroane. La olaltă *97 coroane.*

O altă colectă cu *22 cor. 90 fileri*, a intrat dela următorii soldaţi tunari ai regimentului de artilerie numărul 36, cari au contribuit cu prisosinţele lor din îndemnul cameradului lor *Avram Nasta*, şi anume; Avram Nasta cu 6 cor. Vasile Popa, Avram Suciu, Petru Crăciun, Toader Cristea, Ioan Savu, Gherasim Chiorean, Ioan Luca, Simeon Moarda, George Dubleş, Ioan Aleonese, Florian Florea, Nicolae Botoş, şi Ştefan Dragota, cu câte 1 cor. George Muntean, cu 60 fil. Ilie Moldovan, cu 50 fil, Ştefan Vlad, Ioan Lucan, Iuliu Zegorian, Ilie Muntean şi Grigor Bisga cu câte 40 fil. Ioan Vlad şi George Petruşel cu câte 30 fil. iar Teodor Bodirca cu 20 fil. La olaltă *22 cor. 90 fileri.*

Prin domnul locotenent *Constantin Căciulă*, originar din Huedin, s'au colectat *118 coroane*, dela următorii: Pavel Boldea, protopresbiter, 30 cor. Cornel Kozmutza, 30 cor. Cons. Căciulă, 20 cor. Dr. Simion Dragomir, 20 cor. Victor Câmpian, preot mil. gr. cat. 10 cor. Simon Popov, 6 cor. Aurel Cioară, şi Ioan Morariu, câte 1 cor. La olaltă *118 coroane.*

Preotul militar *Traian Petrişor* a mai colectat dela personalul sanitar al regimentului 64 de infanterie *40 coroane*, dela următorii: Traian Petrişor, 9 cor. Dr. Rátz Zoltán, medic, stegarul Izsák, aspirantul de cadet Ioan Pop, sergent majorul Francisc Feischer, corporarul Gologi Péter, apoi Alesandru Oarga, George Ispas, Ioan Mitrofan şi George Săcui, infanteriştii, câte 2 cor. fruntaşul Petru Petrescu, infanteriştii Vasilie Perian, Marian Vintan, Ioan Nicula, Andronic Braşovean, Gaspar Cionca, George Răboi, Romul Cantor, Ioan Hulea, Lazar German, Nicolae Maniu, Vasilie Chivari şi Andronic Bogdan, câte 1 cor. La olaltă *40 coroane.*

Dela soldaţii din regimentul 23 de honvezi s'au mai colectat apoi prin *Iosif Pascota* 41 coroane 56 fileri, dela următori: Iosif Pascota 2 cor. Ioan Sinea, Nicolae Muntean, Ioan Beşicoş, Ioan Ţaţa, Maxim Borzescu, Ioan Totoiu, Lazar Hedu, Vasile Rechea, Nicolae Todosie, Ioan Uibariu, (cor. 1.30) Ioan Paller, Mihaiu Trâmbiţaş, Ioan Stanculea, Nicolae Beşoiu, Iacob Suciu, Găvrilă Cărpinişan, (cor. 1.30) Nicolae Ţintar, Dumitru Axente, Nicolau Vutca şi Ioan Chirilă, câte 1 coroană, Nicol. Dan 20 fil. Ilie Roşca 30 fil. Ioan Casalean 20, Nicolae Frat 20, Ilie Pintea 40, Nicolae Preda 20, Nicolae Şandru 10., Grigor Tara 20, Iosif Păcurar 40, Ioan Zamfir 20, Iordan Moga 20, Tanase Turcean 30, Petru Furdui 20, Iacob Andreşescu 20, Nicol. Mihai 20, Nistor Neaga 10, Nicolae Stănilă 40, Samuel Weiss 40, Nicolae Jurca 20, Vasile Faur 40, Petru Poienar 20, Ieronim Maier 40, George Lucaci 54. Dumitru Bălan 40, George Muşina 20, Mateiu Kufleitner 20, Iohann Suster 20, Petru Zinger 20, Todosie Popa 10, Mateiu Drexler 20, George Costea 50, Iacob Stancu 60, Nicolae Secelean 20, Ilie Măginean 20, Ioan Giurgiu 30, Sigismund Horvat 20, Leon Birta 20, Nicolae Anghel 20, Bucur Bolea 12, Atanasie Patrov 10, Iosif Borbély 12, Ioan Oprea 20, George Muntean 20, Ioan Todor 80, Ioan Sibişan 20, Simeon Toma 40 Petru Popa 10, Iosif Ocinic, 20, Ioan Hambeşan 30, Victor Raca 30, Ilie Dumbravă 16, Precup Goţa 60, N. N. 92, Vasilie Opriş 10, Toma Anca 40, Vasilie Brad 20, Lazar Stoica 30, Simeon Nica 40, Iosif Achim 10, Ioan Alexie Marhao 20, Ioan Cerna 10, Adam Gábor 20, Szentjóbi Ferencz 20, Miron Anghel 40, Marcu Boboloţ 30, Ioan Jurj 20, Alesandru Iovanescu 20, Petruţ Bratima 20, Iosif Mertan 20 şi Vasile Comşa 50 fileri. La olaltă *41 cor. 56 fileri.*

NOUTAŢI.

Rectificare. Deşi nu e de o importanţă meritorică, conform adevărului constatăm, că la sfânta liturgie oficiată în catedrală în ziua primă a Rosaliilor au servit şi domnii asesori consistoriali Dr. Vasile Bologa, dir. şcoalei civile de fete a Asociaţiunii, şi Dr. Vasile Stan, profesor seminarial, numele cărora din greşală au remas neculese în notiţa «Rosaliile în Sibiiu» din numărul trecut.

*

Presidiul „Academiei Române“. Pentru un nou period de trei ani a fost ales president al „Academiei Române“ domnul *Petre Poni*, fost ministru, profesor universitar în Iaşi, iar vicepresidenţi domnii: Barbu Delavrancea (secţiunea literară), Ioan Bogdan (secţiunea istorică) şi Dr. Marinescu (secţiunea ştientifică).

*

Schimb de invalizi. După pertractări de câteva săptămâni, în zilele acestea se va începe schimbul invalizilor prisonieri italieni şi austro-ungari. Soldaţii invalizi austro-ungari se întorc în patrie peste Elveţia şi Innsbruck. La Feldkirch eroii vor fi salutaţi cu mari onoruri.

*

Caz de moarte. La moşia sa din comitatul Albei a încetat din viaţă, în etate de 75 de ani, contele *Szögyény-Marich László*, fostul ambasador austro-ungar la Berlin. Moartea sa a fost anunţată Monarhului nostru şi împăratului Wilhelm, precum şi guvernului Germaniei. Înmormântarea i s'a făcut ieri, Joi, în cavoul familiar din comuna Csór.

*

Parastas în Belgrad. Rudeniile fostului rege Alexandru al Serbiei au ţinut la 11 Iunie, în catedrala din Belgrad, un parastas pentru odihna sufletului răposaţilor regi *Milan* şi *Alexandru.*

*

O telegramă a ţarului. Un sârb dintre aderenţii lui Paşici publică în *Oesterreichische Rundschau* un articol despre ultimele zile ale Sârbiei. Autorul articolului spune, că la început întreaga poporaţie şi guvernul au fost pentru primirea necondiţionată a ultimatului austriac. Abea în *25 Iulie* 1914 dimineaţa s'a întâmplat schimbarea stării de spirit, în urma unei telegrame a ţarului, sosite în timpul nopţii. Ţarul declară aici solemn, că Rusia nu va părăsi pe sârbi, şi *că a ordonat mobilizarea.* Această telegramă s'a falşificat în Cartea portocalie rusească, unde s'a tipărit cu data de *27 Iulie* şi *fără pasajul relativ la mobilizarea* armatei ruseşti. Adevărul descoperit de bărbatul politic reiese şi din faptul, că schimbarea stării de spirit s'a întâmplat chiar în ziua de 25 Iulie, şi că Rusia începuse mobilizarea încă din luna lui Mai. Ţarul va să zică a împins Sârbia în răsboiul pregătit de multă vreme. Falşificarea ulterioară a telegramei nu schimbă de loc acest adevăr.

*

Pentru clasa de mijloc. O societate de femei va înfiinţa în Budapesta câteva bucătării comune, unde se vor vinde bucate pentru prânz cu preţuri ieftine. Acţiunea are de scop a uşora în deosebi soartea persoanelor din clasa de mijloc a societăţii.

*

Premiile „Academiei Române“. Din raportul secretarului general înaintat „Academiei“ din Bucureşti şi publicat în numerii din urmă ai ziarului nostru cunoaştem cărţile, cari au întrat la diferitele premii ale „Academiei“. Sunt multe şi „Academia“ a avut de unde alege ce e bun si vrednic de premiat. Ce ne uimeşte este, că între ele se află şi un pamflet al dezertorului nostru Oct. Tăslăuanu, fugit din armata noastră, ca ofiţer, între cele mai urite şi ruşinoase imprejurări, şi că acest pamflet a putut fi peste tot admis la concurs. Ne ar atinge însă şi mai dureros, dacă „Academia Română“ i-ar fi dat cumva atenţiunea pe care nu o meritâ.

*

Subofiţer înaintat la rang de colonel. Monitorul oficial rusesc publica un ucaz al ţarului, prin care subofiţerul de dragoni, *Gadovski*, este înaintat la rangul de colonel. Avansarea aceasta neobişnuită se explică prin împrejurarea, că Gadovski a salvat viaţa împăratului rusesc şi a moştenitorului de tron, asupra cărora s'ar fi făcut nu de mult un atentat.

*

Femei la lucrările pe front. Comandantul militar al Basarabiei a publicat un anunţ, prin care se angajază rusoici cu plată lunară de 45 ruble pentru lucrări necesare la front. Dela Ismail a plecat spre Reni un vapor cu 600 femei din Rusia, având să fie duse pe câmpul de luptă basarabean.

*

Situaţia prisonierilor în Rusia. Comitetul central rusesc al Crucii Roşii a respins propunerea principelui Carol al Suediei, ca să se facă de către parlamentarii neutri un control în lagările ruseşti de prisonieri, sub motivul, că deputaţii neutri nu ştiu ruseşte. — Este învederat din acest refuz, că în anumite lagăre din Rusia situaţia prisonierilor lasă totul de dorit.

*

Înrolaţi. Ştiri din Roma spun, că 15 mii de muntenegreni, cari au devenit cetăţeni sârbi, au fost înrolaţi în armata sârbească, şi alte 20 mii în a Rusiei. Prietenia statelor mari o plătesc popoarele mici cu distrugerea lor, dacă nu ştiu să-şi apere interesele.

*

Îndreptare. Între marinimoşii donatori din Deva, publicaţi cu numele şi cu sumele cu cari au contribuit la fondul orfelinatului din Sibiu în numărul 48 al ziarului nostru, e trecut domnul *Dionisie Ardelean* din greşală de tipar numai cu 10 coroane, căci de fapt *a dat 100 de coroane.* Facem cuvenita îndreptare.

*

Mereu se jăluesc. Un membru al camerei lorzilor a declarat, că este imposibil să se menţină în deplină sănătate prisonierii englezi din Germania, dacă nu li se trimit alimente din Anglia. Francezii şi rusii primesc exact aceeaş hrană ca englezii, şi totuşi aceşti din urmă se poartă într'un mod provocător şi mereu se plâng de mâncare. Dacă domnii englezi nu pot suporta captivitatea, nu trebuiau să pornească răsboiul, ci să rămâie acasă lângă biftec şi whisky.

*

Alt remediu. Revista *John Bull* pledează pentru restabilirea unei puternice autorităţi monarhice în Anglia. Singurul remediu pentru ţara aceasta, zice revista engleză, este să se lase regelui sarcina de a guverna şi să se scape ţara de politicieni. Regele trebue să guverneze nu numai cu numele, ci în realitate, şi să-şi aleagă de sfetnici: un militar încercat, un marinar de seamă şi câţiva bărbaţi cu trecere, cari se bucură de încrederea poporului. — Eată că englezii, după ce au imitat mult urgisitul militarism german, doresc să rupă si cu sistemul vechi de secole al guvernului parlamentar şi să introducă o formă germană de guvernamânt.

*

Copil dispărut. Din curtea ţărancei *Ioana Dumitru Lupea* din Săcel, numărul 39, a dispărut într'o dimineaţă între orele 8 şi 9 înainte cu 5 săptămâni, nepoţelul ei, cu numele *Nicolae*, în etate de doi ani şi jumătate, al cărui tată se află pe câmpul de răsboi, — fără a se fi putut da până acum de urma dispărutului. Celce ar şti cumva ceva despre acest copil dispărut, este rugat a face comunicare despre aceasta, ori rumitei Ioana Dumitru Lupea, ori antistiei comunale din Săcel.

*

Fortăreaţa Verdun va cădea. In Baseler National Zeitung scrie fostul colonel Grey următoarele: Căderea cetăţii Verdun este o chestiune de timp scurt. Germanii au ocupat terenul pe tărmul stâng al râului Meuse. Acest fapt este de mare importanţă, de oarece acum s'au apropiat la o distanţă de opt chilometri de linia ferată Verdun—Paris.

*

Act de mulţămită. Adunarea generală a Institutului de credit şi economii „*Albina*“ a binevoit a dărui din venitul curat al anului 1915 suma de cor. 200 pentru scopurile Reuniunii noastre. Pentru acest generos şi repetit dar exprimăm cele mai sincere mulţumite. Sibiiu, 13 Iunie n. 1916. Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu: Pant. Lucuţa, prez. Vic. Tordăşian, secretar.

*

Aniversar fericit. Cuviosul părinte *Constantin Cotişel*, din Certege (prot. Câmpeni), cu prilejul aniversării a 2-a zi de Rusalii a anului al 40-lea de fericită căsătorie cu soţia sa *Iuliana n. Nuriţă*, a binevoit a dărui suma de 100 cor., repartizată în sume de câte 25 cor., „Fondului Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi“, „Fondului jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai meseriaşilor“, „Fondului Dr. P. Span, pentru ajutorarea copiilor de moţi aplicaţi la meserii“ şi „Fondului Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace“. Pentru prinos, dorind fericiţilor jubilanţi încă multe zile senine, exprimă sincere mulţumite, în numele „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: *Vic. Tordăşianu*, prez. In legătură constatăm cu vie satisfacţie, că parohia Certege, de sub păstorirea părintelui Cotişel a sporit şi continuă a spori în bine. Astfel, pe când parohia în 1877 a avut numai 75 familii, în 1916 ea numără 160. Averea parohiei de cor. 3036 din 1877, în 1916 a ajuns la cor. 50.000, din cari realităţi, pământuri, utenzilii, ş. a. în preţ de cor. 19 770; fundaţiuni, în bani depuşi cor. 31.100 în care e cuprinsă şi fundaţiunea întemeiată de familia preotului Cotişel de cor. 12.294 donând parohul în 1913 cor. 2000 şi un pământ lângă şcoală în preţ de cor. 1600, ear în 1916 dăruind împreună cu soţia sa cor. 2000.

*

Bioscopul Apollo. Numai Vineri în 16 Iunie 1916: Escursiune în Caucaz. Cel mai renumit şi interesant roman al secolului al XIX. Rocambol, Partea I. Tinereţea lui Rocambol, dramă romantică în 4 acte. Teddy şi regina bioscopului, comedie în 2 acte.

Teatru.

Cu concursul renumitei artiste *Clara Küry* se reprezintă:

Vineri, în 16 Iunie: *Susana inocentă*, operetă de Gilbert;

Sâmbătă: *Sânge polon*, operetă de O. Nedbal, şi

Duminecă: *Portofelul roşu*, piesă poporală cu cântece.

Ciclul de primăvară al reprezentaţiilor se sfârşeşte în seara aceasta.

Iar peste o sută de ani, la 1456, întâlnim un episcop, Ioan de Caffa cu reşedinţa în Hunedoara, unde-şi avea şi averea sa.[1]

Aceste câteva date sigure contemporane arată precis că biserica românească din Ardeal avea din cele mai depărtate vremi organizaţiune, care treptat s'a desvoltat tot mai mult şi mai temeinic, având în fruntea ei vlădici, protopopi, şi că organisaţia aceasta nu e calvină, cum susţineau greşit istoricii uniţi: Bunea, Grama.[2]

O întărire a acestei biserici, asupra căreia să dă din ce în ce asalt tot mai puternic din partea papistaşilor, — a urmat numai după înfiinţarea principatelor române: Ţara Românească şi Moldova, adevăratele ocrotitoare ale bisericii româneşti din Ardeal şi Ungaria, care devenia tot mai asuprită şi mai batjocorită. Mitropoliţi din cele două ţări române sfinţeau acum episcopii ardeleni, iar când aceştia lipseau, chiar şi pe preoţii satelor române ardelene.

Când domnii munteni şi moldoveni primesc feude în Ardeal dela regii Ungariei, grija lor de căpetenie este, să facă aici câte o mănăstire cu călugări, având în fruntea câte un Vlădică[3] care să mângăie poporul oropsit de atâtea nevoi, căci cum zice foarte adevărat domnul N. Iorga: «Pentru oamenii foarte sărmani este, *ca o mângâiere* din urmă, nădejdea în Dumnezeu. Şi pe Dumnezeu cei umili îl văd numai prin acei cari vorbesc, din chemare despre dânsul. O căutare de preot în uşa altarului li se pare solie venită atunci şi anume pentru dânşii din cer, şi un Scaun de Vlădici, fie şi un biet scaun aspru, tăiat cu ciocanul din piatră, înfăţişează în ochii lor tronul Dumnezeirii, care păstoreşte, judecă şi răsplăteşte».[1]

Prin Vlad Tepeş s'a întemeiat pela 1460 episcopia Galaţului de lângă Făgăraş, proprietatea acestui Domn muntean,[2] iar în părţile nord-ostice episcopia Vadului, prin Stefan cel Mare, vestitul şi viteazul Domn al Moldovei, pela 1475.[3]

Episcopia Geoagiului de sus, de sigur că nici ea nu s'ar fi întemeiat, dacă în preajma acestui sat nu s'ar fi aşezat stăpânirea unui Domn român din Ţara Românească, bogat şi sprijinitor statornic al lucrurilor sfinte şi al faptelor bune.

(Va urma)

---

[1] Zenovie Pâclişan, în *Cultura creştină*, Blaj, 1914 (III) no. 6 p. 163 şi urm.

[2] *Instituţiunile calvineşti în biserica românească din Ardeal*, Blaj, 1895.

[3] Şt. Meteş, *Şerban Vodă Cantacuzino şi Biserica română din Ardeal*, Vălenii de munte, 1914 p. 47 şi urm.

[1] N. Iorga, *Stefan cel Mare, Mihai Viteazul şi Mitropolia Ardealului în Analele Academiei Române*, XXVIII (1914) Memoriile secţiunii istorice. p. 2.

[2] Iorga-Hurmuzaki, XV p. 81 no CXXV nota 2.

[3] Şt. Meteş, *Episcopia de Vad şi legăturile ei cu Moldova în Revista ortodoxă*, Bucureşti, 1912—3 (1) no 1—8.

Nr. 331/1916. (91) 1—3

Concurs.

Pentru, întregirea postului al doilea de învățoriu dela școala confesională gr. or. română din **Arpașui inferior** protopresbiteratul gr. or. al Avrigului, prin aceasta se publică concurs **cu terminul de 18 Iunie (1 Iulie) 1916.**

Emolumentele împreunate cu acest post de învățător sunt cele sistemisate în legile școlare esistente. Doritorii de a ocupa acest post de învățător să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (poșta Avrig, Felek, Szebenmegye), până la terminul susindicat, având prelângă celelalte obligaminte a instrua elevii și elevele în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și serbători la sfânta liturgie, și a se prezenta la sfânta biserică spre a'și arăta destoinicia în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Avrig, 29 Maiu 1916.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Ioan Cândea
protopop.

A apărut:

în editura Comisiunei administrative a tipografiei arhidiecezane

Rânduiala Liturgiei
și
Carte de rugăciune
pentru tinerimea gr.-or. ort. română

în care se cuprind: Rânduiala liturgiei; rugăciune de dimineața; rugăciunea sfintei Treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; psalmul 50 „Miluește mă Dumnezeule" etc.; Simvolul credinței; tropare de cerere; rugăciunea sfântului Efrem; rugăciunile mesei; rugăciune de toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu; rugăciune către sfântul Nicolae; rugăciune înainte de mărturisire; rugăciunile înainte de împărtășirea cu s. cuminecătură ale marelui Vasilie și Ioan gură de aur; rugăciuni după împărtășirea cu s. cuminecătură; rugăciunile de seara și rugăciunea cinstitei cruci.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană**, și se vinde legată frumos, în coloare roșie, cu **40 fileri.**

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Revânzătorilor li se dă rabat **20%.**

Aviz din Fiume!

Din lipsa de **Cafea,** cu începutul lunei Iulie a. c voiu sista spedițiunile.

In Maiu nu am urcat prețurile și tot cu prețul vechiu o vând și acuma cu toate că s'a scumpit cu cel puțin 1 Cor. la 1 kgr.; deci perd la ia.

Bunul Dumnezeu, după o luptă și încordare de nervi de peste 10 ani, mi-a ajutat să-i asigur viitorul firmei, ceace în primul rând îi pot mulțămi On. Public sprijinitor; deci se cuvine acuma să-i aduc și eu acest sacrificiu de recunoștință.

Ofer deci:

	Cafea:	**Pe luna Iunie:**
Nr. 9	Cuba bună	1 kgr. 12·— K
„ 12	Cuba foarte fină	1 kgr. 12·50 K
„ 16	Cuba specialitate	1 kgr. 13·— K
„ 106	Mixtură Victoria	1 kgr. 13·— K

1 kgr. Tea rusască 20 K (între Cafea se poate trimite și 1/8 kgr. Tea).

5 kilograme se espedează francat și vămuit prin rambursă poștală
Mai puțin ca 5 kilograme nu se espedează.

In cazul că din numărul ce doriți nu se va mai afla, o pot schimba cu alta?

După finirea războiului, proiectez și deschiderea unei filiale (sucursală) în centrul românilor, despre ce voiu face cunoscut la timpul seu și în coloanele acestui prețuit organ.

Din 15 Iulie a. c Vă rog ca ori și ce scrisoare se mi-se adreseze la: *Hunyad-Dobra* unde și în absența mea o vor primi părinții mei. — Rugându-mă de prețuitul sprijin și recomandare și pe luna aceasta, semnez

Cu toată stima și recunoștința:

F. A. Degan,
comerciant de Cafea și coloniale în **Fiume.**
86) (Postafiók 163.) 4—5

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană în Sibiiu:

Frumoasa din Nor
și alte povești

de

E. Hodoș.

Prețul 2·50 cor. + porto 20 bani.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător dela școala noastră confesională gr. ort. română din **Daia săsească** în protopresbiteratul Sighișoarei devenit vacant prin răposarea învățătorului, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român". (87) 3—3

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 260 cor. 58 fil. în bani gata și lemne în valoare de 82 cor. dela comuna bisericească; 39 cor. 42 fil. din cassa alodială; iar restul până la suma prescrisă de lege, dela stat, cvartir în edificiul școalei.

Concurenții, — dela cari să pretinde să fie cântăreți, cu îndatorirea a ținea în Dumineci și sărbători strană în biserică, — să și înainteze rugările de concurs dimpreună cu documentele prescrise oficiului protopresbiteral al tractului Sighișoara în terminul deschis și să se prezinte înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, ca să-și arete desteritatea în cântări și tipic.

Daia săsească, din ședința comitetului parohial gr. ort. ținută la 8 Maiu 1916.

Herțioga paroh preș. **Zaharie Fleșar** notar.

Nr. 349/1916 protopresb.

„Văzut!" **D. Moldovan** protopop.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană,** din Sibiiu-Nagyszeben.

Adolf Harnack.

—

Monahismul,

idealurile și istoria lui

trad. de

Dr. Gh. Comșa.

Prețul unui exemplar e 1 Cor., cu porto postal, 1 Cor. 10 fil.

In editura Comisiunei administrative a tipografiei arhidiecezane a apărut:

Mărturisirea ortodoxă
a
bisericii catolice și apostolice de răsărit

revăzută la însărcinarea comisiunei, după traducerea arhimandritului Filaret Scriban, de **Dr. Pavel Roșca,** prof. sem., cu binecuvântarea Excelenției Sale a Inaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop al Transilvaniei și Metropolit al Românilor gr. or. din Ungaria și Transilvania **Ioan Mețianu.**

Revizuirea e făcută pe baza textului cel mai autentic al scrierilor simbolice publicate de prof. dela facultatea teologică din Atena I. E. Mesolora, sub titlul: „*Τὰ συμβολικὰ βιβλία*". Atena. 1883.

In aceasta ediție, bine îngrijită și din punct de vedere al limbei, pe lângă „Prefața" revăzătorului în care se indică istoricul edării acestei cărți simbolice și isvoarele considerate, se publică și o parte din „Precuvântarea" arhimandritului Filaret Scriban, dimpreună cu biografia mitropolitului Petru Movila, precum și aprobările patriarhale referitoare la aceasta carte simbolică.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde broșată, cu prețul de **2 cor. 50 fil.**

Revânzătorilor li se dă rabat **20%.**

În „Biblioteca meseriașilor români"

au apărut:

Nr. 1. A. Kotzebue: Nepotul răsfățat, farsă în 5 acte (după o traducere a lui Ioan St. Șuluțiu, prelucrată de T. V. Păcățian) . —·60

Nr. 2. I. Ne-troy: Pribegii, comedie din viața meseriașilor în două acte, localizată de Dr. Seb. Stanca . —·50

Nr. 3. Carol F. Pfau: Tânărul editor, îndreptar pentru începători și pentru ceice voesc a se ocupa cu editura, trad. de Radu P. Barcianu . . . . . —·60

Nr. 4. Ioan Lupean: Bucoavnă n'a învățat și umblă la însurat, sau Vlăduțul mamei . . . . . —·40

Nr. 5. Iuliu Crișan: Carierele vieții. Partea 1. Carierele economice, industriale și comerciale . . —·60

Se pot procura dela **Librăria arhidiecezană,** Sibiiu.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză,** în orișicare mărime, pe lângă **prețurile cele mai moderate** oferre:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Nașterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la față
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormânt
Invierea Domnului
Înălțarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nașterea Maicei Domnului
Pogorârea Duhului sfânt
Nașterea sfântului Ioan Botezătorn
Grigorie, Vasilie și Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

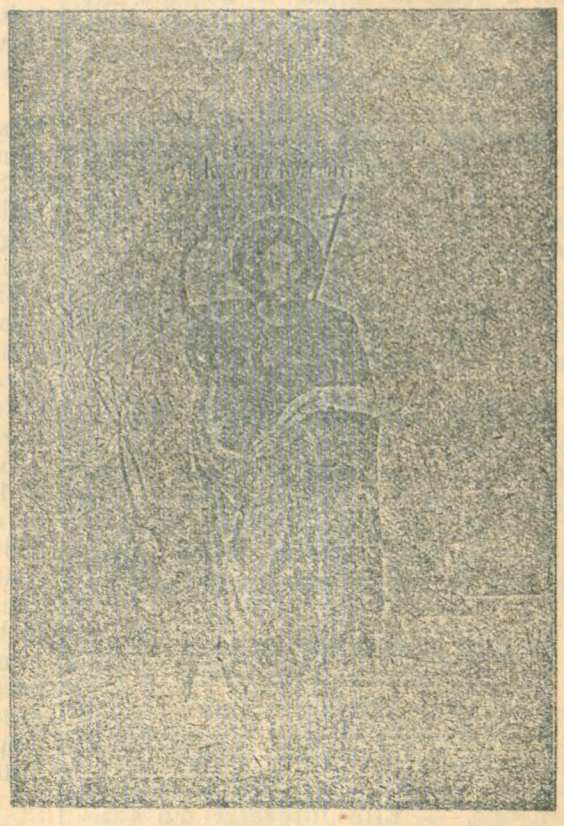

II.

Iisus pe Cruce
Înălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf Vasilie

III.

Botezul Domnului
Constantin și Elena
Sfântul Dumtru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru și Pavel
Arhanghelii Mihail și Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim și Ana

IV.

Arhangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Măslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zaharia
Apostolul Iacob
„ Filip

	Grupa I. Mărimea în cm.					**Grupa II.** Mărimea în cm.					**Grupa III.** Mărimea în cm.					**și Icóne din Grupa IV.** Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42·—	56·—	70·—	**cor. foarte fine.**
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39·20	56·—	**„ fine.**
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	60	26·60	**„ simple.**

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, ținiche și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din orișice fel de materii și de orișice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.